

Paradigmes exemplars ordenats

Aquest document presenta una selecció de paradigmes exemplars ordenats en quatre apartats, progressivament més complexos a mesura que es perd en generalització. Són el model de *cantar*, el model de *servir*, el model de *valdre* i els altres models.

1. El model de *cantar* o Ia conjugació

cante/canto	cantava	cantí	cantaré	cantaria
cantes	cantaves	cantares	cantaràs	cantaries
canta	cantava	cantà	cantarà	cantaria
cantem	cantàvem	cantàrem	cantarem	cantaríem
canteu	cantàveu	cantàreu	cantareu	cantaríeu
canten	cantaven	cantaren	cantaran	cantarien
cante	cantara/-às		cantar	
cantes	cantares/-asses	canta	cantant	
cante	cantara/-às	cante	cantat, cantada	
cantem	cantàrem/-àssem	cantem	cantats, cantades	
canteu	cantàreu/-àsseu	canteu		
canten	cantaren/-assen	canten		

2. El model de *servir* o IIIa conjugació regularitzada

servesc	servia	serví	serviré	serviria
serveixes	servies	servires	serviràs	serviries
serveix	servia	serví	servirà	serviria
servim	servíem	servírem	servirem	serviríem
serviu	servíeu	servíreu	servireu	serviríeu
serveixen	servien	serviren	serviran	servirien
servesca	servira/-ís	<i>clàssic</i> serveix servesca servim serviu servesquen	servir	
serveixes	servires/-isses		servint	
servesca	servira/-ís		servit, servida	
servim	servírem/-íssem		servits, servides	
serviu	servíreu/-íssiu			
serveixen	serviren/-issen			
servixc/servixo	servixca	<i>popular</i>		
servixes	servixques	servix		
servix	servixca	servixca		
servim	servim	servim		
serviu	serviu	serviu		
servixen	servixquen	servixquen		
servisc	servisca	<i>“escolar”</i>		
serveixes	servisques	serveix		
serveix	servisca	servisca		
servim	servim	servim		
serviu	serviu	serviu		
serveixen	servisquen	servisquen		

3. El model de *valdre* o IIa conjugació regularitzada (velaritzada)

3.1. Els participis dins de la IIa

El participi és la posició del paradigma que més varietat formal presenta. És per això que hi ha un bon nombre de verbs de la IIa conjugació que només difereixen quant a la flexió per la forma del participi. Per això, en les exposicions que segueixen en aquest apartat, no tindrem en compte la forma del participi a l'hora de diferenciar subclasses flexives.

3.2. La classe dels verb *valdre* (i *créixer*)

És la classe de comportament més predictable del grup velaritzat. La constitueixen els verbs velaritzats amb radicals no terminats en *u* no vocàlica. Presentem dos paradigmes: l'u de radical terminat en *-l* i l'altre en *-x*.

valdre o valer

valc	valia	valguí	valdré	valdria
vals	valies	valgues	valdràs	valdries
val	valia	valgué	valdrà	valdria
valem	valíem	valguérem	valdrem	valdríem
valeu	valíeu	valguéreu	valdreu	valdríeu
valen	valien	valgueren	valdran	valdríen

valga	valguera/-és		valdre/valer
valgues	valgues/-esses	val	valent
valga	valguera/-és	valga	valgut , valguda
valguem	valguérem/-éssem	valguem	valguts, valgudes
valgueu	valguéreu/-ésseu	valeu	
valguen	valgueren/-essen	valguen	

créixer

cresc/creixc	creixia	cresquí	creixeré	creixeria
creixes	creixies	cresques	creixeràs	creixeries
creix	creixia	cresqué	creixerà	creixeria
creixem	creixíem	cresquérem	creixerem	creixeríem
creixeu	creixíeu	cresquéreu	creixereu	creixeríeu
creixen	creixien	cresqueren	creixeran	creixerien

cresca/creixca	cresquera/creixquera/-és		créixer
cresques ...	cresques ... /-esses	creix	creixent
cresca	cresquera/-és	cresca	crescut/creixcut , crescuda
cresquem	cresquérem/-éssem	cresquem	crescuts, crescudes
cresqueu	cresquéreu/-ésseu	creixeu	
cresquen	cresqueren/-essin	cresquen	

3.3. Les classes dels verbs en *-ure*

Els verbs exemplars són *creure*, *plaure* i *moure*, amb flexions diferenciades sobretot en l'imperfet d'indicatiu.

creure

crec

creus
creu
creem/creiem
creeu/creieu
creuen

creia

creies
creia
créiem
créieu
creien

creguí

cregues
cregué
creguérem
creguéreu
cregueren

creuré
creuràs
creurà
creurem
creureu
creuran

creuria
creuries
creuria
creuriem
creurieu
creurien

crega

cregues
crega
creguem
cregueu
creguen

creguera/-és

cregues/-esses
creguera/-és
creguérem/-éssem
creguéreu/-ésseu
cregueren/-essen

creu

crega
creguem
creeu/creieu
creguen

creure

creent/creient
cregut, creguda
creguts, cregudes

plaire

plac

plaus
plau
plaem
plaeu
plauen

plaia

plaies
plaia
plaíem
plaíeu
plaïen

plaguí

plagues
plagué
plaguérem
plaguéreu
plagueren

plauré
plauràs
plaurà
plauem
plaireu
plauran

plauria
plauries
plauria
plauríem
plaurieu
plaurien

plaga

plagues
plaga
plaguem
plagueu
plaguen

plaguera/-és

plagues/-esses
plaguera/-és
plaguérem/-éssem
plaguéreu/-ésseu
plagueren/-essen

plau

plaga
plaguem
plaeu
plaguen

plaire

plaent
plagut, plaguda
plaguts, plagudes

moure

moc

mous
mou
movem
moveu
mouen

movia

movies
movia
movíem
movíeu
movien

moguí

mogueres
mogué
moguérem
moguéreu
mogueren

mouré
mouràs
mourà
mourem
moureu
mouran

mouria
mouries
mouria
mouriem
mourieu
mourien

moga

mogues
moga
moguem
mogueu
moguen

moguera/-és

mogues/-esses
moguera/-és
moguérem/-éssem
moguéreu/-ésseu
mogueren/-essen

mou

moga
moguem
moveu
moguen

moure

movent
mogut, moguda
moguts, mogudes

3.4. La classe del verb *conéixer*

La classe representada pel verb *conéixer* presenta una anomalia respecte als verbs amb radicals acabats en *-x*, exemplificats per *créixer*: quan pren l'increment velar, eixa consonant reemplaça la *x* en compte d'adjuntar-s'hi.

conéixer

conec	coneixia	coneguí	coneixeré	coneixeria
coneixes	coneixies	conegueres	coneixeràs	coneixeries
coneix	coneixia	conegué	coneixerà	coneixeria
coneixem	coneixíem	coneguérem	coneixerem	coneixeríem
coneixeu	coneixíeu	coneguéreu	coneixereu	coneixeríeu
coneixen	coneixien	conegueren	coneixeran	coneixerien

conega	coneguera/-és		conéixer	
conegues	conegueres/-esses	coneix	coneixent	
conega	conegueres/-és	conega	conegut , coneguda	
coneguem	coneguérem/-éssem	coneguem	coneguts, conegudes	
conegueu	coneguéreu/-ésseu	conegueu		
coneguen	conegueren/-essen	coneguen		

4. Altres models

En aquest apartat apareixen els paradigmes representants de les classes més minoritàries.

4.1. La IIa pura

Proporcionem dos models, *batre* i *témer*, que en realitat són variants del mateix perquè només difereixen en la posició de la vocal de suport d'aquests infinitius sense vocal temàtica i la presència d'una *e* de suport en els futurs representats per *témer* (com en *créixer* i *conéixer*).

batre

bat/bato	batia	batí	batré	batria
bats	baties	bateres	batràs	batries
bat	batia	baté	batrà	batria
batem	batíem	batérem	batrem	batriem
bateu	batíeu	batéreu	batreu	batrieu
baten	batien	bateren	batran	batrien

bata	batera/-és		batre	
bates	bateres/-esses	bat	batent	
bata	batera/-és	bata	batut, batuda	
batem	batérem/-éssem	batem	batuts, batudes	
bateu	batéreu/-ésseu	bateu		
baten	bateren/-essen	baten		

témer

tem/temo	temia	temí	temeré	temeria
tems	temies	temeres	temeràs	temeries
tem	temia	temé	temerà	temeria
temem	temíem	temérem	temerem	temeríem
temeu	temíeu	teméreu	temereu	temeríeu
temen	temien	temeren	temeran	temerien

tema	temera/-és		témer	
temes	temeres/-esses	tem	tement	
tema	temera/-és	tema	temut, temuda	
temem	temérem/-éssem	temem	temuts, temudes	
temeu	teméreu/-ésseu	temeu		
temen	temeren/-essen	temen		

4.2. La IIIa pura

Dins de la IIIa pura (i deixant de banda els verbs que adopten la flexió regularitzada), hi han dos classes de comportaments principals: amb alternances vocàliques i sense alternances vocàliques. Tots els verbs que tenen en la darrera síl·laba del radical una vocal no alta (amb l'excepció de *dormir*, *morir*, *omplir*, *obrir* i els que en deriven) presenten alternances vocàliques.

De manera complementària, els verbs amb radicals terminats en sibilant, prenen vocals de suport en la 2a persona del present d'indicatiu (per exemple, *cosir-cuses*, *fugir-fuges*). Aquesta possibilitat no l'exemplificarem.

Amb alternances vocàliques

Les alternances tenen dos varietats: vocals anteriors, en què alternen *i~e*, i vocals posteriors, en què alternen *ú~o*. Són alternances predictibles per la posició de la síl·laba tònica. Heus ací un exemple de cada.

tenyir (també com *servir*)

tiny/tinyo	tenyia	tenyí	tenyiré	tenyiria
tinys	tenyies	tenyires	tenyiràs	tenyiries
tiny	tenyia	tenyí	tenyirà	tenyiria
tenyim	tenyíem	tenyírem	tenyirem	tenyiríem
tenyiu	tenyíeu	tenyíreu	tenyireu	tenyiríeu
tinyen	tenyien	tenyiren	tenyiran	tenyirien
tinya	tenyira/-ís		tenyir	
tinyes	tenyires/-isses	tiny	tenyint	
tinya	tenyira/-ís	tinya	tenyit, tenyida	
tenyim	tenyírem/-íssem	tenyim	tenyits, tenyides	
tenyiu	tenyíreu/-ísseu	tenyiu		
tinyen	tenyiren/-issen	tinyen		

collir (també com *servir*)

cull/cullo/ cullc	collia	collí	colliré	colliria
culls	collies	collires	colliràs	colliries
cull	collia	collí	collirà	colliria
collim	collíem	collírem	collirem	colliríem
colliu	collíeu	collíreu	collireu	colliríeu
cullen	collien	colliren	colliran	collirien
culla/ cullga	collira/-ís		collir	
culles/ cullgues	collires/-isses	cull	collint	
culla/ cullga	collira/-ís	culla	collit, collida	
collim	collírem/-íssem	collim	collits, collides	
colliu	collíreu/-ísseu	colliu		
cullen/ cullguen	colliren/-issen	cullen		

Sense alternances vocàliques

dormir

dorm/dormo/ dorc	dormia	dormí	dormiré	dormiria
dorms	dormies	dormires	dormiràs	dormiries
dorm	dormia	dormí	dormirà	dormiria
dormim	dormíem	dormírem	dormirem	dormiríem
dormiu	dormíeu	dormíreu	dormireu	dormiríeu
dormen	dormien	dormiren	dormiran	dormirien

dorma/ dorga	dormira/-ís		dormir	
dormes/ dorgues	dormires/-isses	dorm	dormint	
dorma/ dorga	dormira/-ís	dorma	dormit, dormida	
dormim	dormírem/-íssem	dormim	dormits, dormides	
dormiu	dormíreu/-ísseu	dormiu		
dormen/ dorguen	dormiren/-issen	dormen		

4.3. Tindre, vindre, escriure i viure: entre la IIa i la IIIa

Aquests quatre verbs i els que en deriven presenten formes típiques de les conjugacions IIa en el conjunt del paradigma però tenen el bloc de **4a i 5a persona del present d'indicatiu** i el **gerundi** (i l'infinitiu en *tenir* i *venir*) de la III, de manera que constitueixen una classe intermèdia. *Vindre* i *tindre* tenen alternances vocàliques no predictibles per la posició de la síl·laba tònica. A més, els imperatius dels seus derivats tenen particularitats que no representarem.

tindre o tenir

tinc	tenia	tinguí	tindrè	tindria
tens	tenies	tingueres	tindràs	tindries
té	tenia	tingué	tindrà	tindria
tenim	teníem	tinguérem	tindrem	tindríem
teniu	teníeu	tinguéreu	tindreu	tindríeu
tenen	tenien	tingueren	tindran	tindrien

tinga	tinguera/-és		tindre/ tenir	
tingues	tingueres/-esses	tin/ten	tenint	
tinga	tinguera/-és	tinga	tingut , tinguda	
tinguem	tinguérem/-éssem	tinguem	tinguts, tingudes	
tingueu	tinguéreu/-ésseu	teniu		
tinguen	tingueren/-essen	tinguen		

vindre o venir

vinc	venia	vinguí	vindrè	vindria
véns	venies	vingueres	vindràs	vindries
vé	venia	vingué	vindrà	vindria
venim	veníem	vinguérem	vindrem	vindríem
veniu	veníeu	vinguéreu	vindreu	vindríeu
vénen	venien	vingueren	vindran	vindrien

vinga	vinguera/-és		vindre/ venir	
vingues	vingueres/-esses	vine	venint	
vinga	vinguera/-és	vinga	vingut , vinguda	
vinguem	vinguérem/-éssem	vinguem	vinguts, vingudes	
vingueu	vinguéreu/-ésseu	veniu		
vinguen	vingueren/-essen	vinguen		

- La 2a de l'imperatiu és atípica i la 5a no hi té relació.
- Les formes no personals són típiques de la Ia conjugació.

estar

estic	estava	estiguí	estaré	estaria
estàs	estaves	estigueres	estaràs	estaries
està	estava	estigué	estarà	estaria
estem	estàvem	estiguérem	estarem	estaríem
esteu	estàveu	estiguéreu	estareu	estaríeu
estan	estaven	estigueren	estaran	estarien

estiga	estiguera/-és			estar
estigues	estigueres/-esses	estigues/està-te		estant
estiga	estiguera/-és	estiga		estat, estada
estiguem	estiguérem/-éssem	estiguem/estem-nos		estats, estades
estigueu	estiguéreu/-ésseu	estigueu/esteu-vos		
estiguen	estigueren/-essen	estiguen		

- S'organitza com un verb velaritzat, tret del participi.
- Alternança vocàlica i/a: estic-estàs.
- Té un imperfet d'indicatiu típic de la Ia conjugació.
- El futur d'indicatiu i el condicional d'indicatiu són típics de la IIIa conjugació.
- La 2a de l'imperatiu és velaritzada i la 5a també.
- Les formes no personals són típiques de la Ia conjugació.

ser

soc	era	fui	seré	seria (fora)
eres/ets	eres	fores	seràs	series ...
és	era	fou/fon	serà	seria
som	érem	fórem	serem	seríem
sou	éreu	fóreu	sereu	seríeu
són	eren	foren	seran	serien

sigu	fora/fos		ser/ésser/esser
sigues	fores/fosses	sigues	sent/essent
sigu	fora/fos	sigu	sigut, siguda/estat, estada/set, seta
siguem	fórem/fóssem	siguem	siguts, sigudes/estats, estades/sets, setes
sigueu	fóreu/fósseu	sigueu	
siguen	foren/fossen	siguen	

- S'organitza com un verb velaritzat, però en el present d'indicatiu té formes supletives i el pretèrit perfet simple d'indicatiu i l'imperfet de subjuntiu, en bloc, són supletius. També té participis supletius i forts.
- Alternança vocàlica o/i: sóc-siga.
- Té un imperfet d'indicatiu supletiu.
- El futur d'indicatiu i el condicional d'indicatiu són típics de la IIa conjugació.
- La 2a de l'imperatiu és velaritzada i la 5a també.
- Infinitiu i gerundi típics de la IIa conjugació, però amb variants.

fer

faig/faç	feia	fiu	faré	faria
fas	feies	feres	faràs	faries
fa	feia	féu	farà	faria
fem	féiem	férem	farem	fariem
feu	féieu	féreu	fareu	fariéu
fan	feien	feren	faran	farien

faça	fera/fes		fer	
faces	feres/fesses	fes	fent	
faça	fera/fes	faça	fet, feta	
fem	férem/féssem	fem	fets, fetes	
feu	féreu/fésseu	feu		
facen	feren/fessen	facen		

- Organitza els presents com els verbs amb increment *eixincrement eix*. El present de subjuntiu depén encara de la forma més clàssica de 1a. Present d'indicatiu. Alternances a/e. L'imperfet de subjuntiu no es basa en el present de subjuntiu.
- Imperfet d'indicatiu d'accent canviat. Irregularitats en 1a i 3a del pretèrit perfet simple d'indicatiu.
- El futur d'indicatiu i el condicional d'indicatiu no han condicionat la forma de l'infinitiu (*far).
- La 5a de l'imperatiu no es basa en la 2a.
- Les formes no personals són típiques de la IIa conjugació.

saber

sé	sabia	sabí	sabré	sabria
saps	sabies	saberes	sabràs	sabies
sap	sabia	sabé	sabrà	sabria
sabem	sabiem	sabérem	sabrem	sabriem
sabeu	sabíeu	sabéreu	sabreu	sabriéu
saben	sabien	saberen	sabran	sabrien

sàpiga	sabera/-és		saber	
sàpigues	saberes/-esses	sàpigues	sabent	
sàpiga	sabera/-és	sàpiga	sabut, sabuda	
sapiguem	sabérem/-éssem	sapiguem	sabuts, sabudes	
sapigueu	sabéreu/-ésseu	sapigueu		
sàpiguen	saberen/-essen	sàpiguen		

- Verb amb 1a persona del present d'indicatiu irregular i present de subjuntiu peculiar. L'imperfet de subjuntiu no es basa en el present de subjuntiu.
- Imperfet d'indicatiu i pretèrit perfet simple d'indicatiu i present de subjuntiu típics de la IIa conjugació.
- El futur d'indicatiu i el condicional d'indicatiu, típics de la IIa conjugació, han condicionat la forma de l'infinitiu, però sense reconeixement normatiu (*sebre/sabre*).
- Les formes no personals són típiques de la IIa conjugació.

haver (auxiliar)

he (haig de)	havia	haguí	hauré	hauria/haguera
has	havies	hagueres	hauràs	hauries/hagueres
ha	havia	hagué	haurà	hauria/haguera
hem	haviem	haguérem	haurem	hauríem/haguérem
heu	havíeu	haguéreu	haureu	hauríeu/haguéreu
han	havien	hagueren	hauran	haurien/hagueren

haja	haguera/-és		haver
hages	hagueres/-esses	—	havent
haja	haguera/-és	—	hagut, haguda
hàgem	haguérem/-éssem	—	haguts, hagudes
hàgeu	haguéreu/-ésseu	—	
hagen	hagueren/-essen	—	

- Present d'indicatiu molt idiosincràtic.
- Imperfet d'indicatiu, pretèrit perfet simple d'indicatiu i imperfet de subjuntiu típics de la IIa conjugació.
- El futur d'indicatiu i el condicional d'indicatiu són típics de la IIa conjugació també. No condicionen l'infinitiu.
- Les formes no personals són típiques de la IIa conjugació.
- Com a verb transitiu ('tindre', ús arcaic), té els presents següents:

hac	haga	
haus	hagues	hau
hau	haga	haga
havem	haguem	hagueu
haveu	hagueu	haveu
han	haguen	haguen

veure

veig	veia	viu	veuré	veuria
veus	veies	veres/veieres	veuràs	veuries
veu	veia	veu/veié	veurà	veuria
veem/veiem	véiem	vérem/veiérem	veurem	veuríem
veeu/veieu	véieu	véreu/veiéreu	veureu	veuríeu
veuen	veien	veren/veieren	veuran	veurien

veja	vera/veiés		veure
veges	veres/veïesses	veges	veent/veient
veja	vera/veiés	veja	vist, vista
vegem	vérem/veïésssem	vegem	vists/vistos, vistes
vegeu	véreu/veïésseu	vegeu	
vegen	veren/veïessen	vegen	

- Organitza els presents com els verbs velaritzats. L'imperfet de subjuntiu no es basa en el present de subjuntiu.
- Epèntesi de *i* no vocàlica en el grup de 4a i 5a del present d'indicatiu i del gerundi.
- Imperfet d'indicatiu d'accent canviat. Irregularitats en 1a. del pretèrit perfet simple d'indicatiu.
- El futur d'indicatiu i el condicional d'indicatiu són típics de la IIa conjugació.
- Les formes no personals són típiques de la IIa conjugació.

voler

vullc/vull	volia	volguí	voldré	voldria
vols	volies	volgueres	voldràs	voldries
vol	volia	volgué	voldrà	voldria
volem	volíem	volguérem	voldrem	voldríem
voleu	volíeu	volguéreu	voldreu	voldríeu
volen	volien	volgueren	voldran	voldrien
vullga/vulga	volguera/-és			voler
vullgues/vulgues	volgueres/-esses	vullgues/vulgues		volent
vullga/vulga	volguera/-és	vullga/vulga		volgut, volguda
vullguem/vulgueu	volguérem/-éssem	vullguem/vulguem		volguts, volgudes
vullgueu/vulgueu	volguéreu/-ésseu	vullgueu/vulgueu		
vullguen/vulguen	volgueren/-essen	vullguen/vulguen		

- En la flexió normativa d'aquest verb i en la de *poder* encara es rastregen dos subconjunts diferents en les formes velaritzades: *vullc-vullga* per una banda i *volguí-volguera-volgut* per l'altra.